MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI

Seduta tat-3 ta' Frar, 2006

Citazzjoni Numru. 312/2005

A

-vs-

B.

Il-Qorti;

Rat l-att tac-citazzjoni pprezentata fis-26 ta' Sttembru, 2005 li permezz taghha l-attur ippremetta:

Illi l-partijiet izzewwgu fi-22 ta' Novembru 1986, gewwa l-Knisja Parrokjali ta' X, kif jirrisulta mill-estratt tal-Att taz-zwieg hawn anness u mmarkat Dok 'A', u

Illi minn dan iz-zwieg, il-kontendenti kellhom tlett itfal, ikoll minuri.

Illi l-kunsens tal-kontendenti kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha impossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, ai termini tal-Artikolu 19(1)(d) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta, u

Illi oltre dan, l-kunsens tal-partijiet inkiseb bl-eskluzjoni posittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg, ai termini tal-Artikolu 19(1)(f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta.

Illi xi wahda mill-partijiet, ghalkemm ma kienitx interdetta jew marida b'mohhha, ma kellhiex fiz-zmien li sar iz-zwieg, ukoll minhabba raguni temporanja setghat intelletwali jew ta' rieda bizzejjed biex jinholoq kunsens ghaz-zwieg, ai termini tal-Artikolu 19(1)(h) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta.

Ghalhekk titlob lil din l-Onorabbli Qorti ghaliex m'ghandhiex:

1. Tiddikjara z-zwieg ta' bejn il-kontendenti ccelebrat fl-22 ta' Novembru 1986, gewwa l-Knisja Parrokjali ta' X, null u bla effett, kollox kif intqal fuq u ghar-ragunijiet fuq premessi.

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta li tibqa' ngunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-attur mahlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat illi l-konvenuta ma ppresentatx in nota ta' l-eccezzjonijiet u ghalhekk baqghet kontumaci skond il-ligi.

Rat l-atti processwali.

Rat l-affidavit ta' l-attur.

Rat il-verbal tas-seduta tad-9 ta' Dicembru, 2005 illi permezz tieghu l-kawza thalliet ghas-sentenza.

Ikkunsidrat;

Illi l-attur qed jitlob l-annullament taz-zwieg kontrattat bejn il-partijiet fit-22 ta' Novembru 1986 a bazi ta' l-Artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kapitolu 255 tal-Ligijiet ta' Malta. Il-konvenuta ma ressqitx provi *nonostante* li fil-mori tal-kawza presentat rikors biex tiggustifika l-kontumacja taghha (li eventwalment lanqas innotifikat lill-attur skond id-digriet tal-Qorti tal-25 ta' Novembru, 2005); izda kif dejjem irritenew il-Qrati Maltin *f'materja ta' zwieg illi huwa ta' ordni pubbliku, ma tistax taghmilha daqshekk facli li parti tirrepeti kliem il-ligi u l-parti l-ohra tammetti u b'hekk jirrendu z-zwieg annullabli bl-iktar mod facli u espedjenti. ... Hawn ma ahniex fil-kamp ta' kreditu likwidu jew responsabilita' ta' xi kollizjoni imma f'kamp l-iktar delikat u serju u l-Qorti ma tistax thalli nies li kappriccizoment wara xi zmien ta' zwieg jiddeciedu illi kellhom nuqqas ta' diskrezzjoni fuq iz-zwieg u meta jkollhom siehba jew sieheb iehor jergghu jakkwistaw malajr din id-diskrezzjoni u jsiru maturi. Fejn jirrizultaw verament ragunijiet ghall-annullament tieghu l-istess zwieg ghandu jigi annullat pero' dan ma ghandux ikun sabiex jigu akkomodati l-kapricci ta' dak jew l-iehor. Ghalhek il-kawzali ghall-annullament ghandha tirrizulta cara u minghajr dubbju* (Anna Tonna vs Alexander Tonna deciza mill-Qorti tal-Appell fis-6 ta' Novembru, 1991).

L-artikoli citati mill-attur jirrigwardjaw;

19 (1) (d) – vizju tal-kunsens ta' xi parti li jkun b'difett serju ta' diskrezzjoni fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taghha jew b'anomalija serja psikologika li taghmilha impossibbli li dik il-parti taqdi l-obligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;

19 (1) (f) – li l-kunsens ta’ xi parti jkun inkiseb b’eskluzzjoni posittiva taz-zwieg jew xi element essenzjali tieghu, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg .

Mill-provi mressqa mill-attur il-Qorti assolutament ma jirrizultalha ebda kawzali minn dawk fuq citati. L-attur wara li spjega li kellu trobbija tajba, qal li hu dejjem kien jaghmel ta’ rasu u kien mohhu biss biex jiddeverti. Qal li missieru forsi kien dizappuntat bih ghaliex ma baqax jistudja kif xtaq hu (missieru) u li hu biddel ix-xoghol tieghu hafna drabi. Mill-mod kif iltaqa’ mal-konvenuta u zzewgu ma kien hemm xejn differenti minn tant zwiegijiet ohra. Qal ukoll testwalment; “*Jien kont inhossni verament iffortunat ghax wara zghozija ta’ xalar, sibt tfajla bil-ghaqal u ta’ familja tajba, li tirrispettani u thobbni.*” Iktar ‘il quddiem qal; “*Naf li kien hemm riskju meta wiehed jiehu decizjoni bhal din. Ma kontx qed ninduna li pass bhal dan kien jinvolvi committment tant goff u kbir u li mhux biss ma kontx mentalment preparat ghalih anzi nghid li lanqas kont naf x’jinvolvi. Ghalhekk ifissajna d-data tat-tieg... Ma kienx hemm preparament matur. Mohhi kien jirraguna illi ma stajtx inhalli opportunita’ bhal din tahrab minn idejja... Illum ninduna li ma kontx qed nahseb b’mod matur.*”

Naturalment dwar x’gara wara z-zwieg, dan hu mmaterjali ghall-kawza hlief biex jitfa’ dawl fuq l-istat ta’ fatt ta qabel iz-zwieg, izda anke hawn, fil-fehma tal-Qorti ma hemm xejn li jindika li z-zwieg kien vizzjat. Il-partijiet kellhom tlett itfal miz-zwieg taghhom u l-fatt li kellhom tnejn minnhom fl-ewwel sentejn ma hux xi ndikazzjoni ta’ nuqqas ta’ maturita’. Naturalment kien hemm disgwid bejn il-partijiet fis-sens li bdew jghixu separati taht saqaf wiehed u kull hadd jghix hajtu. Izda li wiehed jiehu dan bhala ndikazzjoni li kien hemm xi kawzali ghall-annullament ikun qed igebbed l-istess kawzali zzejjed. Kif qalet il-Qorti tal-Appell fil-kawza <u>Joseph Zammit vs Bernardette Zammit</u> (27 ta’ Jannar 2006);

Irid mill-ewwel jigi senjalat principju fondamentali fil-ligi civili u cioe' liz-zwieg bejn il-kontendenti ghandu jkun presunt li jkun wiehed validu. Ghalhekk huwa dover assolut ta' kull parti fil-kawza li taghmel prova sodisfacenti ta' l-allegazzjonijet rispettivi taghha dwar l-allegazzjoni u cioe' li z-zwieg huwa null ghaliex l-oneru tal-prova huwa dejjem fuq spallejn min jallega.
.. is-sub-inciz (d) fuq imsemmi jsemmi ukoll li z-zwieg ikun null jekk ikun affetwat b'anomalija psikologika serja u taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Ta' min jenfasizza hawn li l-ligi taghna tirrikjedi li l-anomalija psikologika tkun tali li taghmilha mpossibbli u mhux semplicement difficli li wiehed jaqdi l-obbligazzjonijet essenzjali taz-zwieg jew inkella li jassumi l-istess obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.
Rigward id-disposizzjoni kontenta fis-sub-inciz (f) fuq imsemmi biex dan id-difett ikun jirrizulta jkun jehtieg li jigi provat sodisfacentement li z-zewg partijiet jew wahda minnhom fil-mument ta' l-ghoti tal-kunsens matrimonjali tkun eskludiet iz-zwieg innifsu jew eskludiet element essenzjali tal-hajja mizzewga jew id-dritt ghall-att taz-zwieg u din l-eskluzjoni tkun saret b'att posittiv tal-volonta' ta' dik il-parti. Huwa evidenti li din id-disposizzjoni tirraviza sitwazzjoni ta' simulazzjoni u ghandu jigi enfasizzat li nullita' ta' zwieg bazata fuq il-kawzali ta' simulazzjoni proprjament tkun teskludi kawzali bazata fuq nullita' ta' zwieg minhabba nuqqas ta' eskluzzjoni ta' gudizzju. L-inkompatibilita' bejn dawn iz-zewg kawzali tohrog mill-fatt li n-nuqqas ta' diskrezzjoni ta' gudizzju timplika inkapacita' li wiehed jaghraf, jifhem u jirrifletti fil-waqt li l-kawzali tas-simulazzjoni tehtieg li jkun hemm tali kapacita' intelletwali, proprju l-att posittiv tal-volonta' li jwassal ghas-simulazzjoni, totali jew parzjali.

Minn ezami ta' l-affidavit ta' l-attur wiehed ma jsib la l-inkapacita' imsemmija u lanqas is-simulazzjoni. L-attur kellu tmienja u ghoxrin (28) sena meta zzewweg u l-konvenuta

wiehed u ghoxrin (21) sena, u ghalhekk lanqas wiehed ma jista' jirraviza nuqqas ta' kapacita' li wiehed isib kulltant fi zwigijiet fejn il-partijiet ikunu zghar hafna fl-eta'. Kif qalet il-Qorti fil-kawza Nicholas Agius vs Rita Agius (25 ta' Mejju, 1995) *b'difett serju ta' diskrezzjoni tal-gudizzju l-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwalsiasi stat ta' immaturita; li parti jew l-ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jinghata l-kunsens reciproku. Li kieku l-legislatur irirkjeda maturita' shiha u perfetta ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' discretio judicii hu kuncett guridiku intrinsikament marbut mal-kapacita' ta' parti jew ohra fiz-zwieg li taghti l-kunsens liberu u xjenti taghha ghar-rabta taz-zwieg.* F'dan is-sens gew decizi ukoll il-kawzi Angela Spiteri vs Joseph Spiteri (4 ta' Novembru, 1994), Robert Attard vs Josephine Attard (18 ta' Ottubru, 1995) u Janet Portelli vs Victor Portelli (14 ta' Awwissu, 1995).

Fil-kawza fl-ismijiet Mario Mizzi vs Maris Mizzi (15 ta' Novembru, 2005) il-Qorti tal-Appell ukoll qalet li *biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju irid ikun hemm l-inkapacita' psikika jew kostituzzjonali (mhux necessarjament anomlaija psikologika fis-sens mediku) li wiehed jaghraf u jirrifletti jew li jiddeciedi liberament (jigifieri minghajr impulsi nterni li jkunu nehhew il-liberta' ta' l-ghazla tal-persuna li tkun) fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali.*

Kif gia' inghad fil-kaz odjern il-Qorti ma ssibx li saret xi prova sal-grad rikjest f'kawza civili.

Ghal dawn il-mottivi l-Qorti tichad it-talba attrici bl-ispejjes kontra l-istess attur.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------